

مراسم افتتاح دانشکده فنی در تاریخ ۳ مهر ماه ۱۳۱۳ در ساختمان دارالفنون برگزار گردید و بدین ترتیب اولین دانشکده مهندسی ایران رسماً آغاز به کار کرد.

مشروح این مراسم در روزنامه اطلاعات در ۴ مهر ماه ۱۳۱۳ به چاپ رسیده است. در این مراسم رئیس الوزراء، تعدادی از وزراء، عده‌ای نمایندگان مجلس و مدیران جراید و مدارس حضور داشتند.

مراسم افتتاح دانشکده فنی در عمارت جدید دارالفنون

جریان مشروح دیروز

سه ساعت و نیم بعد از ظهر دیروز آقای رئیس الوزراء و بعضی از آقایان وزراء، عده از نمایندگان مجلس و رجال و مدیران جراید و معاریف و مدیران مدارس در عمارت جدید دارالفنون متدرجا حضور یافته در سالون بزرگ مدرسه که برای اجرای مراسم افتتاح دانشکده و ایراد نطق و خطابه تعیین شده بود قرار گرفتند. بدواً آقای کمیل وزارت معارف مجلس را با نطق ذیل افتتاح نمودند:

نطق کفیل وزارت معارف

امروز که حضرت اشرف و آقایان محترم بذل مرحمت فرموده ما را بقدم خود مزین ساخته‌اند شاهد و ناظر دو امر مبارک و خیر هستند که یکی خاتمه می‌یابد و دیگری شروع می‌شود آن که بپایان میرسد امری است مادی و آن که آغاز میشود امری است معنوی اول نتیجه عمل طولانی و مستمری است که اکنون بپایان رسیده و ملاحظه میفرمائید و دومی مقدمه عمل طولانی و مستمری است که انشاء الله بعد از ۴ سال نتیجه آنرا ملاحظه خواهند فرمود.

ولی هر دو امر به نیت خدمت بعلم و دانش و برای تربیت جوانان مملکت آغاز و انجام شده، اولی مقدمه و از لوازم دومی است و دومی هم منشاء آثار شبیه باولی خواهد بود هر دو میراث گذشتگان است که بواسطه غفلت و لاقیدی مدت‌ها نسیا نسیا افتاده و اینک در پرتو نام مبارک پادشاه با اقتدار ما که کمترین عنایت او منبع بزرگترین خیرات و سعادات است هر دو احیا میشوند و برای این مملکت دو تحفه گرامی خواهند بود.

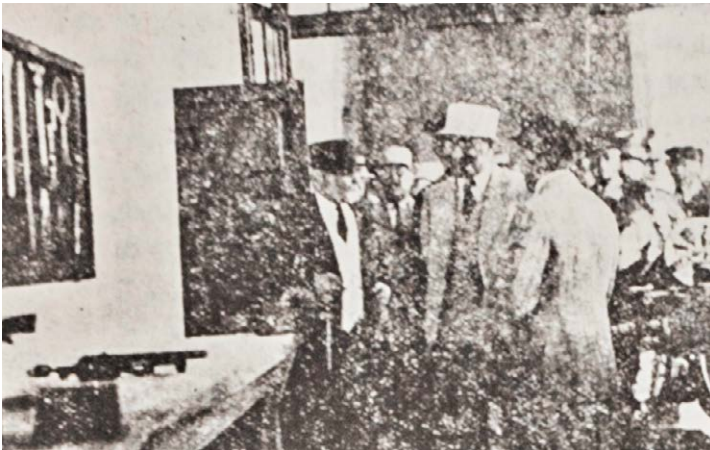
اولی بنای مدرسه دارالفنون است و دومی تاسیس دانشکده فنی.

اما مدرسه دارالفنون که سنوات سابقه تنها مدرسه این شهر بشمار میرفت چنانکه آقایان به خاطر دارند محوطه بود پست و تاریک و نمناک با دیوارهای گلی و شالوده سست و سقف ارزان که بالاخره بصورت ویرانه در آمده در آنجا مشتی از جوانان مملکت با خون جگر تحصیل نموده و عرصه انواع مخاطرات بودند.

در این عصر مبارک که همه خرابه‌ها آباد میشود شایسته نبود که این بنائی که در تاریخ معارف مملکت شانی مهم دارد بدان صورت ناگوار بماند با مختصر توجه و عنایتی که در این باب مبذول شد، اینک در این طالار بزرگ که بتازگی دست بناء بما تحویل میدهد جشن اختتام ساختمان آن را منعقد مینمائیم.

این خانه دانش و فنون که از هر حیث به استواری و استحکام تمام ساخته شده است و از روی جدیدترین نقشه مدارس منظره معماری قدیم ایران را هم حفظ کرده است اینک در عداد یکی از بهترین ساختمان‌های مدارس جدید دنیا قرار می‌گیرد.

یقین دارم که آقایان محترم در این خوشوقتی و مسرت با وزارت معارف شریک خواهند بود که ملاحظه فرمایند یکدسته از جوانان محصل در اطاقهای روشن و تمیز این مدرسه که مطابق اصول علمی ساخته شده از انعام و برکات علم و فضیلت بهره‌ور می‌شوند.

پس از خاتمه مراسم افتتاح و ایراد نطق ها مدعوین برای تماشای شعب و موسسات راهنمایی شدند در گراور فوق آقای رئیس الوزراء شعبه فنی دانشکده را بازدید می فرمایند و ادوات مربوط به مهندسی را تماشا می نمایند- پهلوی ایشان آقای اسفندیاری (حاج محتشم السلطنه) دیده می شوند و در مقابل معظم له رئیس قسمت مربوطه توضیحات میدهد.

پس از خاتمه بازدید کتابخانه و قرائت خانه و قسمت های مربوطه به دانشکده فنی مدعوین در محوطه عمارت حضور یافته و صرف چای و شیرینی نمودند در گراور فوق میزی که آقای رئیس الوزراء استراحت نموده اند دیده میشود - شاهزاده عبدالحسین میرزا فرمانفرمایان و آقای اسفندیاری در طرفین آقای رئیس الوزراء قرار دارند.

این عمارت فعلا مقر یک دبیرستان کامل ۱۲ کلاسه است که از هر کلاس دو شعبه دارد باتمام منضات آن از قبیل لابراتورها و غیره همچین کتابخانه عمومی نیز موقتا در اینجا دائر است تا زمانیکه ساختمان کتابخانه و موزه عمومی که فعلا در دست بناست خاتمه پذیرد. کتابخانه عمومی معارف که آن نیز از موسسات متروکه بود فعلا به نیت روشن کردن افکار عمومی تکمیل و تنظیم شده و در حدود بیست هزار مجلد کتابهای قدیم و جدید بالسنه مختلفه فارسی و عربی و انگلیسی و فرانسه و روسی در آن جمع شده است همه روزه صبح و شب برای مراجعه فضلا و اهل علم دائر است.

اما امر دوم که امروز شروع می شود یعنی دانشکده فنی بقصد تربیت مهندس در فنون مختلفه آن از قبیل ساختمان و برق و مکانیک و معادن و شیمی دائر می شود. مدرسه مهندسی که کارا مساعی عدیده برای تاسیس آن بعمل آمد متاسفانه وجود خارجی حاصل نمود در این موقع با اساس متین و پایه استوار تاسیس میشود استحکام اساس آن مبتنی بر دو امر است: اولاً بموجب قانون دانشگاه این موسسه جزء دانشکده های پنج گانه دانشگاه طهران برسمیت شناخته شده و دولت مکلف است که این مدرسه را همواره دائر نگاهداشته و تکمیل نمایند.

ثانیاً در نتیجه پیدایش زندگانی صنعتی جدید که از مفاخر عصر همایون است و در هر گوشه و کنار کارخانجات عدیده دائر شده و راه آهن و ساختمان طرق و شوارع همه احتیاج بمهندسین عالم دارند وقت آن رسیده است که یکعه از جوانان باهوش که تحصیلات متوسطه خود را خاتمه داده اند برای رفع احتیاجات موسسات صنعتی و ساختمانی از این اوضاع استفاده نموده و در آن موسسات خدمت نمایند وطن خود را از کارکنان فنی خارجی بی نیاز کنند.

بهمین دلائل وزارت معارف این دانشکده را تاسیس نمود با پروگرام مخصوصی که شرح آنرا آقای دکتر محمودخان حسابی کفیل دانشکده بعرض آقایان محترم می رساند و برای آن مدرسه معلمین و استادها کارآموده و ممتحن انتخاب نمود. در انتخاب محصلین این مدرسه که همه فارغ التحصیل دوره علمی متوسطه هستند بتصدیق نامه دوره متوسطه اکتفا نشد بلکه علاوه بر آن یک مسابقه دقیقی نیز گذرانیده اند. سعی نموده ایم که جوانانی برای این حرفه شریف انتخاب شوند که دارای قریحه و استعداد خاصی در فنون ریاضی باشند زیرا قریحه و استعداد خاصی در فنون ریاضی باشند زیرا که ریاضی پایه و اساس فنون مهندسی است. در خاتمه وزارت معارف بنوبت خود لازم می داند که صمیمانه از مساعدتهای ذیقیمی که وزارت جلیله طرف و اداره کل صناعت باین مدرسه فرموده اند و با مال و رجال باین موسسه نوزاد کمک فرموده اند تشکر نماید. و امیدواریم در برابر این مساعدت فارغ التحصیل های دانشکده انشاءالله مستخدمین لایق و صدیقی برای آن وزارتخانه بشوند و دین خود را ادا نمایند.

در پایان عرایض خود از خداوند متعال مسئلت دارد که سایه بلند پایه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی را بر این مملکت و بر موسسات معارفی این مملکت پاینده و مستدام بدارد تا این که انشاءالله در ظل عنایات شاهانه دوره چهارساله این دانشکده تکمیل شده و نواقص آن مرتفع گردد و یک روز دیگر انشاءالله همه آقایان با کمال مسرت در جشن فارغ التحصیلی محصلین این مدرسه شرکت فرمایند و حاصل زحمات کارکنان این دانشکده را را برای العین مشاهده فرمایند. سپس آقای دکتر حسابی کفیل دانشکده فنی شرح ذیل را اظهار داشتند.

نطق کفیل دانشکده

با نهایت مسرت امروز دانشکده فنی در عمارت دارالفنون افتتاح گردید و افتتاح آن در این محل خیلی به جا و مناسب است چون دارالفنون اولین موسسه ای است که در ایران فکر تحصیلات فنی را بمورد عمل گذاشته و پیشرفت داده است و در چندین سال قبل برای تهیه مهندس و نقشه بردار و متخصصین فنی معلمینی برای این مدرسه آورده و شاگردانی تربیت کردند بعد آن دوره تحصیلات بواسطه عدم توجه بتربیت مهندس کم کم از بین رفت تا این سال های اخیر دوباره تاثیر ترقیات دنیا و ازدیاد احتیاجات ما بمهندس و متخصصین فنی باعث شد که یک مدرسه مهندس در ایران تاسیس شود و چندین دفعه هم چه در دارالفنون و چه در خارج از آن مدرسه مهندسی تشکیل شد ولی متاسفانه نتیجه کامل نداد حالا امیدواریم دانشکده ای که امروز افتتاح می شود و شروع بکار می کند نتیجه کامل بدهد. امیدواری و اطمینان ما به موفقیت بیشتر از این جهت است که پایه این دانشکده بسیار محکم گرفته شده است بطوریکه می شود گفت بر روی محکم ترین پایه ها بنا شده است قانون ۸ خرداد ۱۳۱۳ دانشکده فنی در ضمن شش دانشکده که باید دانشگاه را تشکیل دهند بشمار آمده است.

اما مقصود از دانشکده فنی تهیه مهندس در تمام رشته های فنی است پروگرام آن چند ماه قبل از تهیه طرح قانونی آن تهیه شده است یعنی قبلاً کمیسیون های متعدد تشکیل گردید که اعضاء آن از بهترین مهندسین طرق و اداره صناعت و فواید عامه بودند که بیست یا سی سال در ایران کار کرده و از مهمترین مدارس اروپا دیپلمه هستند در این کمیسیون ها پروگرامی تهیه شد که با داشتن تمام محسنات پروگرام های خارجه فرانسه و انگلیس و سویس و حتی آمریکا که در آن در نظر گرفته شده است با احتیاجات ایران نیز کاملاً متناسب می باشد زیرا اعضاء این کمیسیون کاملاً آگاه به احتیاجات ایران بوده هر کدام سالهای مدیدی متصدی ریاست و مشاغل بزرگ فنی در ادارات طرق و صناعت و کارخانه ها و راه آهن و غیره بوده اند.

پس این پروگرام با در نظر گرفتن احتیاجات ایران نوشته شده و مزایای پروگرام های خارجه را نیز دارد یک امر دیگری که خیلی مدخلیت در قوی بودن پایه های این مدرسه و پروگرام آن داشتند این بوده که امروزه با ترقیات علوم و فنون بایستی مهندس یک پایه علمی خیلی قوی داشته باشد امروز دیگر مثل سنوات قبل کافی نیست که یک مهندس سه یا چهار سال در یک مدرسه در یک رشته تخصصی تحصیل

کند و خارج شود بلکه بایستی علاوه بر تخصص پایه عملی و ریاضی قوی داشته باشد که بتواند در مسائل مشکلی که ترقیات علمی و صنعتی امروزه پیش می‌آورد کار کند.

در خاتمه اجازه می‌خواهم مختصری از شرح پروگرام دانشکده را عرض کنم.

دو سال از تحصیلات دانشکده مشترکست بهمین دلیل که پایه علمی و ریاضی محصلین قوی شود دو سال بعد تخصصی است و پنج شعبه مخصوص دارد که عبارت از مهندسی طرق مهندسی ساختمان مهندسی معدن مهندسی میکانیک و الکتریسیته و شیمی صنعتی است دروس هم نظری است و هم عملی است کارها در کارخانه صورت می‌گیرد و نیز استاز و بازدید کارخانه و پل‌ها و راه‌آهن و استازهای مختلف دارد.

این موسسه امیدواری کامل به کلیه هموطنان دارد و آرزومند است که در آتیۀ تمام هموطنان کمک کرده و از اینراه بترقی ایران یاری نمایند.

سپس آقای منصور وزیر طرق و شوارع شرح ذیل را بیان کردند:

نطق آقای منصور

مطالبی که باید گفته شود آقایان قبل از بنده فرمودند و بنده کامل‌تر و بهتر از آقایان نمی‌توانم عرض کنم، عرض بنده مختصراً عبارت است از یک تبریک و تشکر بوزارت معارف و آقایان محصلین که در این موسسه هستند و داخل می‌شوند. باید از وزارت معارف تشکر کرد که حقیقتاً توانسته است از توجهات عالیہ بندگان اعلیحضرت شاهنشاهی که همیشه متوجه این نوع موسسات هستند و همچنین از اقدامات و مساعدت‌های دولت استفاده کند و موفق شده است که در یک مدت کمی یک همچو موسسات مفید و عام المنفعه‌ای را دائر کند و به آقایان محصلینی که در این موسسه داخل می‌شوند تبریک می‌گویم که داخل یک رشته تحصیل مفید که کاملاً مورد احتیاج مملکت است می‌شوند که حقیقتاً هم رشته تحصیلی آنها خوب و هم خدمتی بعدها بمملکت خواهند کرد خدمات موثر و مفید و جالب توجهی است هم برای مملکت و هم برای دولت وجه و علت اینکه بنده در اینجا مختصری عرض میکنم چنانچه آقای کفیل محترم وزارت معارف فرمودند اینست که خدمت فعلی بنده در وزارت طرق ارتباط مخصوصی با این موسسه دارد

از وقتی که مملکت وارد مرحله ترقی و عمران شد در این ده سال اخیر روز بروز بیشتر احساس شد که مملکت احتیاج بمتخصصین فنی و مهندسین دارد بهمین جهت یک‌قدری بگذشته یعنی بسنوات اخیر گذشته مملکت نظر میکنیم میبینیم که از چند سال قبل یعنی از ۱۳۰۵ و ۱۳۰۶ باینطرف این فکر همیشه در خاطرها بوده و دولت و اداره طرق و فواید عامه سابق این فکر را داشته‌اند که باید یک کانونی برای تربیت اشخاص متخصص درست کرد و اقدام هم کردند چنان که از ۱۳۰۶ وزارت معارف یک کلاس عملی و فنی مهندسی دائر کرد که شاید در همین دارالفنون بود و بعد هم در وزارت طرق دو مرتبه یک همچو تاسیس شد ولی البته چون وسائل کار در اوائل کار بخوبی فراهم نبود و از طرف دیگر احتیاج مملکت هم بمهندس و متخصص حقیقتاً مثل امروز این قدر مبرم نشده بود کار آن موسسات نضجی نگرفت و مدرسه تکمیل نشد و چون همیشه فکر تاسیس یک همچو مدرسه با شالوده صحیح و محکمی در خاطر بود اهمیتی بعدم تکمیل و پیشرفت کار آن موسسات داده نشد ولی از طرف دیگر اقدام کردند سعی کردند مقدمات فراهم آوردند و این فکر را تعقیب کردند و حالا البته مورد کمال خوشوقتی و مسرت است که می‌بینیم موفق شدند بالاخره این فکر صحیح و عالی و مغتنم را از قوه بعمل آورند.

مسلم است که ما از مدت‌ها باین طرف از معلمین و متخصصین خارجی استفاده کرده‌ایم و البته باز هم در مورد خود باید استفاده کنیم ولی این مطلب هم یکی از آمال ملی همیشگی ما و یکی از شعائر دولت ماست که احتیاجات مملکتی را با وسایلی رفع کنیم که آن وسایل در خود مملکت تهیه شود چه از حیث تربیت طبقات مختلف اشخاص و افراد ملت و چه از حیث خدمات لازم برای دولت که طوری شود خودمان بتوانیم احتیاجاتی را که از این جهات داریم رفع کنیم خوشبختانه چنان که می‌بینیم تحت توجهات اعلیحضرت شاهنشاهی این زمینه از چندی باین طرف فراهم شده و پیشرفت میکند البته نسبت بچند سال قبل میبینیم که عده مستخدمین و متخصصین فنی و مهندسین زیادتر میشود زیرا موسسات صنعتی و ساختمانی توسعه پیدا می‌کند ولی اکنون چون ترقیات صنعتی و علمی سریع است و دوره عمران بسرعت پیشرفت می‌کند محتاج هستیم که در این اقدام تهیه اشخاص هم سریعتر حرکت کنیم زیرا احتیاجات مبرم و سریعی داریم و نمی‌توانیم فقط بعده محصلینی که در خارج داریم اکتفا کنیم در خارج امروز یک عده محصلین از طرف وزارت معارف مشغول تحصیل در شعب مختلفه علمی و فنی هستند و یک عده هم از طرف وزارت طرق در خارج بتحصیل فنون و علوم مربوطه به کارهای طرق و ساختمانی اشتغال دارند.

وزارت طرق در چند سال اخیر ۱۶۰ نفر محصلین بخارج اعزام داشته است که قریب ۶۰ و ۷۰ نفر از آنها مراجعت کرده و مشغول کار هستند و بقیه هم دوره تحصیلات خود را طی می‌کنند و وارد می‌شوند ولی البته کافی نیست و بایستی امیدوار باشیم که این موسسه جدیدالتاسیس توسعه پیشرفت کامل پیدا کرده بزودی به ما یک عده کافی متخصصین بدهد و تمنا و تقاضا می‌کنم که وزارت معارف هر چه می‌تواند توسعه به این موسسه دهد زیرا روز بروز احتیاجات مملکت به متخصصین فنی و مهندسی بیشتر می‌شود.

محصلین ایرانی که تا حال در شعب فنی تحصیل کرده مشغول کار شده‌اند انصافاً خیلی خوب شده‌اند و هر کدام بتناسب درجات تحصیلی و مدت خدمت خود یک مدارج خوبی را پیموده و امتحانات خوب داده‌اند و این بهترین دلیل است که می‌توانیم بایک همچو اساسها و تشکیلات یک عده متخصصین در مملکت تهیه کنیم که بتواند کارهای فنی مملکت را اداره کنند با توسعه که در امور ساختمانی در مملکت است و پیشرفت‌هایی که از حیث راه‌آهن و طرق و کارهای صنعتی و همچنین ابنیه عمومی شده و باز هم می‌شود

عده‌های خیلی کمی که داشتیم کافی نبود بنابراین آرزومندیم و همه باید کمک کنیم که وزارت معارف بتواند این موسسات را توسعه کافی بدهد و عده زیادی متخصصین و مهندسین هنرمند تهیه کند.

وزارت طرق که بنده مامور خدمت آن هستم می‌تواند اطمینان کامل بدهد که باتمام وسائل خود به پیشرفت این موضوع مادتا و معنا کمک خواهد کرد.

در خاتمه در ظل توجهات عالی‌حضرت شاهنشاهی که همه ترقیات مملکت منوط به توجهات ایشان است موفقیت کامل وزارت معارف و محصلین این موسسه را مسئلت می‌کنیم.

بعد از خاتمه نطق‌ها مدعوین برای تماشای سالون کتابخانه و طالار قرائت‌خانه و قسمت‌های مربوط به دانشکده فنی بعمارت فوقانی تشریف بردند شعبه‌های جدید دارالفنون که بطرز جالب توجهی بنا مورد توجه حضار واقع گردیده کلاس‌های مربوطه به دانشکده هر یک بازدید و پس از تماشای یک قسمت از طبقه فوقانی دارالفنون و معاینه محل دانشکده آقای رئیس‌الوزراء و آقایان مدعوین به صحن حیاط تشریف آورده و در آن جا از طرف کارکنان معارف پذیرایی شدند

ساعت پنج و نیم بعد از ظهر مجلس جشن خاتمه پذیرفت در تمام مدت جشن موزیک در حیاط دارالفنون در ترنم بود.

کانون مهندسين فارغ التحصيل دانشکده فنی دانشگاه تهران